

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreuiatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XXV. De Exceptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

nem sententiæ ex juramento Judiciali lata, cum subjungit: *quod si aliàs inter ipsos jurejurando tractum sit negotium, non conceditur eandem causam retractare.* Hæc de juramento decisorio lris; nunc de æstimatorio lris.

II Dico 8. *Juramentum in litem* soli Actori deferri potest, & quidem, si est juramentum affectionis, à solo Judice, ac tantum propter contumaciam vel dolum Adversarii, rem restituere vel exhibere non valentis, item in causis tantum realibus, vel personalibus directis bonæ fidei: si vero sit juramentum veritatis, etiam à Reo deferri potest Actori, quando Reus non amplius potest restituere rem; item locum habet in actionibus etiam personalibus stricti Juris, & licet Reus nec dolum, imò nec culpam commiserit. Sumuntur hæc ex *l. 1. seqq. ff. de in litem jurando.* Sed notandum, quod juramentum affectionis possit præcedere taxationem Judicis, & eam subsequi: juramentum autem veritatis, seu de veritate & interesse, necessarid præcedat taxatio Judicis ob periculum perjurii; nam prius taxat Judex rem, damnum, expensas, interesse &c. dein Actor jurat, ea tanti valere: & tum Reus secundum hanc æstimationem juratam condemnatur. *Auth. Post jusjurandum C. de Judic.*

TITULUS XXV.

De Exceptionibus.

SUMMARIUM.

1. 2. *Quid, & quotuplex sit Exceptio.*

3. *Plur.*

3. Plures exceptiones, etiam diversa, possunt opponi simul, & successivè.
4. Quomodo Reus excipiendo fiat Actor.
5. Quando Exceptiones Dilatorias,
6. Et quando Peremptorias oporteat proponere.
7. An omittas in prima Instantia liceat opponere in secunda.

Sicut probationes sunt arma Actoris, ita exceptiones sunt clypeus Rei, quo se defendat. Exceptio, *Einwendung*: *Schutz* oder *Gegenwöhr*: in genere sumitur pro defensione, hinc autem accipitur pro omni defensione in iudicio contra Actorem, & in l. 2. ff. h. t. dicitur *exclusio actionis*; quia verò subinde Actor convenit Reum, licet actionem non habeat, ut si Titius te conveniat ex empto, emptio tamen non præcessit, vel te conveniat super re, quam tu jam præscripsisti &c. ideo melius definitur exceptio sic: *est exclusio actionis, vel intentionis, quam Actor deducit in iudicium ad condemnationem Rei*. Si Actori competit quidem actio de Jure, ex qua tamen iniquum esset condemnare Reum, vocatur *exceptio Juris*, qualis est exceptio metus, doli, jurisjurandi &c. si non competat actio, & tamen agit, est & dicitur *exceptio Facti*. Si exceptioni aliquid opponat Actor, hæc oppositio vocatur *Replicatio*: responsio, quam ad Replicationem dat Reus, dicitur *Duplicatio*: & quam reddit ad hanc Actor, *Triplicatio*: si hanc rursus refellat Reus, erit *Quadruplicatio* &c. Ultra Quadruplicationem in plerisque tribunalibus non si-

nuntur Partes progredi, nisi adsint gravissime
causæ: in audientiis verbalibus, & causis Sum-
mariis concludi solet per Duplicationem: de Ju-
re Bavarico tit. 7. a. 1. & tit. 8. a. 7. *Summa-
rischen Process.* quælibet Pars duabus vel ad sum-
mum tribus scriptionibus concludit. Practici ap-
pellant *Replicam, Duplicam, Triplicam, Quo-
druplicam &c.*

2 Sicut Actio, ita & Exceptio alia est *Realis*,
quæ cohæret rei vel causæ, & ideo ad hæredes
vel successores transit, uti est exceptio rei judi-
cata, doli mali &c. alia *Personalis*, quæ com-
petit præcisè intuitu personæ, & ideo ad hære-
des vel successores non transit, uti exceptio com-
petentiæ, qualem habent Clerici, parentes erga
liberos &c. Præcipua autem divisio exceptio-
num est in Dilatorias & Peremptorias: *Dilate-
ria* seu *Temporales* sunt, quæ jus aut actionem
vel intentionem non excludunt penitus, sed so-
lùm differunt vel suspendunt ad tempus, aut trans-
ferunt in alium locum: hæc vel respiciunt perso-
nam Judicis, v. g. quòd sit incompetens, suspe-
ctus, inimicus Rei &c. vel personam Actoris, v. g.
quòd sit pupillus, excommunicatus, vel aliunde
non habeat personam legitimam standi in Ju-
dicio: vel personam accessoriam, puta procu-
ratoris, v. g. quòd procurator esse non possit,
mandatò, saltem legitimò, careat &c. quòd tes-
tis non sit habilis &c. vel locum Judicii, quòd
non sit satis tutus &c. vel tempus, v. g. quòd sit
feriatum, quod conventa solutionis dies non-
dum advenerit &c. vel ipsam denique causam,
qua-

qualis est exceptio inepti vel obscuri libelli &c. *Peremptoria* seu *Perpetua* sunt, quæ jus & actionem Actoris, vel quod intendit, perimunt ac omnino tollunt, qui nempe vel ostendunt actionem nunquam ortam esse, v. g. contractum non esse celebratum, vel eam aliunde jam extinctam esse, v. g. pactô de non petendo, præscriptione &c. Et ex his aliquæ vocantur *litis finita*, uti exceptio rei judicatæ, transactionis, & juramenti, scilicet litis decisorii: vel denique ostendunt, actionem elidi & perimi posse, uti sunt exceptiones doli, metûs, erroris &c.

Dico I. Potest aliquis opponere plures excep- 3
 tiones vel simul vel successivè, licet sint diversæ. l. 5. l. 8. ff. l. 8. l. 9. C. h. t. l. 43. ff. de R. J. c. 15. de Præscript. Lex 8. ff. cit. sic habet: *nemo prohibetur pluribus exceptionibus uti, quamvis diversa sint.* Sed contra *Objic.* I. In Recessu Imperii de anno 1654. §. Es soll auch hinsüro jubetur, omnes exceptiones simul proponi ad abbreviandas lites: ergo non possunt proponi successivè. Idem in quibusdam locis exigit consuetudo, nisi nempe postmodum novæ exceptiones emergant. 2. Si possunt exceptiones diversæ proponi, poterunt etiam contrariæ, ut si Reus diceret: *Cajus mihi non dedit mutuum, & ego jam solvi:* sed hoc repugnat: ergo. R. ad I. Standum quidem est consuetudini, & Juri recentiori, ubi receptum est: nostra assertio procedit de Jure Scripto antiquiori. Ad 2. *N. ma.* vel *dist. min.* sed hoc repugnat, si tales exceptiones opponantur conjunctivè per particulam *& C. min.* si disjunctivè per particulam *vel*, dicendo: *Cajus mihi*

mibi non dedit mutuum, vel, si dedit, jam solvi. N. min.

4 Dico 2. Reus excipiendo fit Actor secundum quid, ita ut exceptionem probare debeat. 2. Si tamen in probatione deficiat, non hoc ipso censendus est fateri intentionem Actoris. Pars 1. constat ex *l. 1. ff. h. t.* Pars 2. ex *c. 63. de R. J. in 6.* & ex ratione, quod excipiendo velit se tueri contra intentionem Actoris: ergo non est censendus velle illam confiteri purè excipiendo, v. g. per verbum *solvi*; cum possit tamen habere ad huc verum sensum, nempe conditionatum, *si Cajus mihi mutuum dedit, ego certò solvi*: quo pacto mutuum non fatetur: consequenter non relevat Cajum ab onere illud probandi: aliud foret, si ipsum factum, in quo se fundat Actor, fateretur, dicendo v. g. *accepi mutuum à Cajo, sed ego jam solvi.* Unde consultum est conditionatè vel disjunctivè exceptionem formare: *non memini, mihi mutuum esse datum: si tamen datum sit, jam solvi.* Vid. de hac re plura in meis *Decisionibus. decis. 62.*

5 Dico 3. Exceptiones dilatorias regulariter oportet opponere ante litis contestationem, præsertim fori declinatorias, & quæ spectant personam Judicis, tanquam incompetentis, vel suspecti. Ita plerique omnes ex *c. 20. de sent. & re jud. c. 62. de Appellat. c. 4. & l. penult. ac ult. C. h. t. Dixi 1. regulariter*, nisi nimirum primùm ex nova causa oriantur post litis contestationem, uti quæ opponuntur testibus aut instrumentis: vel nisi Reus juramentò fidem faciat, sibi eas primùm postea innotuisse, vel priùs à se probari non potuisse: vel

nisi

nisi tales sint, quæ retro acta & Processum irritent, uti excommunicatio Actoris, incapacitas jurisdictionis in Judice, falsum Procuratoris mandatum: vel nisi quis aliquam exceptionem dilatoriam expressè nominatam sibi reservaverit proponendam post litis contestationem. *c. 4. cit. Dixi 2. præsertim fori declinatorias &c.* aliàs enim Reus censetur consensisse in Judicem, si coram ipso vel unicum actum Judiciale gessit, eique jurisdictionem in se prorogasse, ita ut recedere nequeat amplius, modò Judex jurisdictionis in tali causa & in Reum sit capax.

Dico 4. Exceptiones peremptorias regulariter oportet proponere post litis contestationem, ita ut, licèt ante proponi possint, litis tamen contestatio procedat, discussione exceptionis dilatà, usquedum constiterit de jure Actoris per probationes; quæ si non suffecerint, Reus est absolvendus, quin onus probandi exceptionem habuerit. 2. regulariter tamen ante sententiam definitivam. Pars 1. liquet ex *c. 1. 2. de lit. contest. in 6. l. 8. l. 9. C. b. t.* Pars 2. ex *l. 2. C. sentent. rescind. non posse.* Dixi in utraque parte regulariter; nam ante litis contestationem opponi possunt & admitti illæ exceptiones peremptoriæ, quæ in continenti probari possunt, vel evidenter statim patent, & sic Actoris calumniam manifestam faciunt; quales maximè sunt, quæ vocantur *litis finita*, uti *rei judicata*, *jurisjurandi* (tam Judicialis quàm Necessarii) & *transactionis*. *c. 1. cit.* ne nimirum lis inutiliter introducatur, & nec Judex nec altera Pars frustra fatigetur. *Post sententiam* verò proponi adhuc possunt I. exceptiones nullitatis, seu

seu quæ sententiam retro nullam faciunt: quæ tamen executionem sententiæ non impediunt, modo victor cautionem præstet de restituendis omnibus, si exceptio probetur. per *Clem. 1. de sent. & re jud. & Auth. quæ supplicatio. C. de precib. Imperat. offer. 2.* exceptiones primùm postea emergentes, vel cognitæ. *arg. l. 1. C. de Re jud.* 3. exceptiones, quæ respiciunt executionem, ut exceptio compensationis, competentia, S. C. Vellejani, S. C. Macedoniani, solutionis jam factæ transactionis, rei jam traditæ, non numeratæ pecuniæ, vel si executor excedat modum, malè interpretetur sententiam, careat potestate exequendi; hæ enim executionem impediunt.

7 Dico 5. Quamvis exceptiones peremptoriae in prima instantia omittæ proponi possint in secunda instantia juxta communem cum *gl. in c. 20. de sent. & re jud. in fin.* juxta illud axioma: *non allegatum, non probatum in prima instantia, allegari & probari potest in appellatorio Judicio*, seu in secunda instantia. *l. 6. §. 1. C. de appellat.* Id tamen non procedit de exceptionibus dilatoriis in prima instantia omittis. *l. 13. C. de Procurat.* Ratio disparitatis est, quod dilatoriis (intellige illas, quas ante litis contestationem diximus opponendas esse) per litis contestationem, quæ est tempus ipsis præfixum, censeatur esse renuntiatum, non verò peremptoriis, utpote quæ post litis contestationem regulariter proponendæ sunt usque ad sententiam definitivam & ultimam; nam litis contestatio in prima instantia extenditur ad secundam quoque. Allegatum axioma procedit de allegationibus & probationibus Actoris,

ris, vel, si ad exceptiones extendatur, solum
de Peremptoriis.

TITULUS XXVI.

De Præscriptionibus.

SUMMARIUM.

1. Præscriptio & Usucapio confunduntur.
2. Quid sit Præscriptio:
3. Positiva & Privativa, Ordinaria & Extraor-
dinaria.
4. Ob quas causas introducta sit.
5. Et quo Jure, Gentium an Civili.
6. Quis sit ejus effectus.
7. An procedat etiam in foro interno.
8. Quis præscribere possit, & contra quem præscribi.
9. Quid sit bona fides ad Præscriptionem neces-
saria: non stat cum dubio practico: quomo-
do hoc deponendum.
10. Quid & quotuplex sit titulus ad præscriptio-
nem necessarius.
11. Quid & quotuplex sit Possessio, ad Præscri-
ptionem necessaria.
12. Quotuplex sit Tempus ad Præscriptionem ne-
cessarium. Et quomodo probetur Immemo-
riale.
13. Quenam res aptæ sint præscribi. Ulbi de
Servitutibus.
14. Sine bona fide non currit vel incipit ulla Præ-
scriptio.
15. An bonæ fidei obsit ignorantia: